

УДК 75.052(510)7.041.7

THE INFLUENCE OF DUNGHUANG'S FRESCOS ON THE CREATION OF THE MODERN PAINTING «GUNBI-ZHUNTSAI» ВПЛИВ ФРЕСОК ДУНЬХУАНА НА СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ЖИВОПИСУ «ГУНБИ-ЧЖУНЦАЙ»

Wang Shiru/Ван Шижу

graduate student in fine arts, decorative arts, restoration /
аспірантка з образотворчого мистецтва,
декоративного мистецтва, реставрації
ORCID: 0000-0002-2312-3869

National Academy of Fine Arts and of architecture,
Kyiv, Voznesenskyi uzviz, 20, 04053

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури,
м. Київ, Вознесенський узвіз, 20, 04053

Анотація. Живопис «Гунбі-чжунцай» належить до китайського картинного живопису з яскравими кольорами. Він репрезентує чимало елементів фресок Дуньхуану й народного мистецтва. У статті наголошено, що живопис «Гунбі-чжунцай» – це форма трансформації від наскального й настінного живопису до паперового й шовкового живопису. Сучасний живопис «чжунцай» є відкритим та зберігає такі характеристики: особливості художнього втілення, специфічні лінії, композиція й декоративність. Живопис репрезентує голос митця й сферу зацікавлень реципієнта. Фрески Дуньхуану вплинули на живопис «Гунбі-чжунцай» в минулому і впливають на його техніку зараз. Методи «юньжань», «могу-фа» та інші, які використовуються у фресках Дуньхуану, вплинули на сучасний «Гунбі-чжунцай». У статті доведено, що художня досконалість фресок Дуньхуану сприяє безперервному розвитку живопису «Гунбі-чжунцай».

Ключові слова: Дуньхуан, «Гунбі-чжунцай», фреска, лінія, композиція, лінія, мінеральні красителі, пігменти

Вступ.

Живопис «Гунбі-чжунцай» належить до китайського картинного живопису з яскравими кольорами. На ранньому етапі китайського живопису посідав важливе місце. «Гунбі-чжунцай» поділяється на пейзажі (гори й водна стихія; шань шуй), квіти й птахи (хуа няо), персонажів (Жэнь У). Китайський живопис «Гунбі-чжунцай» має давню традицію, яка є наслідком і розвитком традиційного живопису в Китаї, що має чимало елементів фресок Дуньхуану й народного мистецтва. Це обумовлює актуальність дослідження. Мета статті – вивчити вплив фресок Дуньхуану на сучасне мистецтво живопису «Гунбі-чжунцай», вплив на його кольорові закономірності.

Основний зміст.

З давніх часів у Китаї існував вираз «Дань-цин»: «Дань-цин знаходиться в горах, і люди знають його й беруть його». Поступово «Дань-цин» став синонімом китайського живопису, а також розкрив значення пігментів у живопису. Чжан Яньюань з династії Тан записав у роботі «Запис відомих картин минулих династій»: «Якщо робочий хоче зробити гарну роботу, він має спочатку використати свою зброю» [1, с. 12]. Його піддадуть термічній обробці й зроблять «чжунцай» (насиченим кольором). Це перший випадок в історії китайського живопису, коли було запропоновано термін «чжунцай».

Живопис «Гунбі-чжунцай» – це форма трансформації від наскального й настінного живопису до паперового й шовкового живопису, вони відрізняються в залежності від матеріалів, але однакові за техніками й кольорами. Петрогліфи (наскальний живопис) є першою формою втілення мінерального кольору, який використовується людьми. Найбільш відомі петрогліфи Хуашань, петрогліфи гори Хелань, більшість з них – гематит, кальцит, каолін, кварц. Шовкові картини династії Си Хань (Западної Хань) «чжунцай» виявлені в Мавангдуї, Чанша – є найбільш ранніми, які відносно добре збереглися, і які можна побачити сьогодні. Вони покриті мінеральними пігментами, такими як кіновар, азурит і малахіт на коричневій шовковій основі, і прикрашені золотим і срібним порошком, живопис декоративний. У часи династій Вей і Цзинь кольори живопису Гу Кайчжи «Луошеньфу» і живопису «Нюй-Ши-Чжень-ту» спокійні. Надзвичайним є й живопис династії Тан, особливо твори Чжоу Фана «Цаньхуа-шинюй-ту» (Дама з квіткою на шпильці) і «Гогофужень-ючунь-ту» (Весняний пікнік леді з країни Го).

Після династії Сун і Юань через певні економічні та політичні причини живопис «чжунцай» втратив своє провідне місце. Ескізи династії Сун, фрески палацу Юнле династії Юань й фрески храму Фахай династії Мін засвідчують історичне значення мінерального кольору для використання в мистецтві Китаю. Після династій Мін і Цин відкриття західного мистецтва також сприяло змінам технології пігментів. У династії Цин, за винятком кількох художників, які також використовували кольори мінералів, інші використовували рослинні кольори або штучні. Традиція створення мінеральних фарб поступово зникла. З відкриттям фресок Дуньхуану на початку ХХ століття традиція нанесення мінерального кольору була знов визнана. Митці, що навчалися в Японії, знову повернули цей метод живопису до Китаю. Майстри живопису зрозуміли, що у сучасній Японії існують методи розробки пігментів і стилі живопису, які залишились з давнього Китаю.

Сучасний живопис «чжунцай» є відкритим. Він зберігає такі характеристики, що відрізняють його від західного живопису: особливості художнього втілення, специфічна лінія, композиція й декоративність. «Чжунцай» багатий на кольори і має широкий спектр виразних технік. Отже, його надзвичайна привабливість і візуальний вплив пояснюються умінням передати атмосферу того часу. Живопис репрезентує голос митця й сферу зацікавлень реципієнта. Цзян Цайпін, Чжан Сяоцин, Чжан Сяолу, Тан Сюлін, Тан Юнлі, досліджуючи «чжунцай», передавали його традиції митцям, тому сучасний «чжунцай» з використанням мінеральних пігментів популярний в Китаї.

Фрески Дуньхуану належить до загальнолюдських скарбів, які створені під впливом Будди, конфуціанства, даосизму й традиційного мистецтва, й одночасно вони є видатними зразками китайського живопису. З 1930-х років до сьогодні чимало художників копіювали й вивчали фрески Дуньхуану, надихались ними, щоб присвятити себе створенню живопису «чжунцай». Це сприяло появі значної кількості витворів мистецтва. Багато коледжів і університетів проводили дуньхуанські дослідження, курси живопису Дуньхуану.

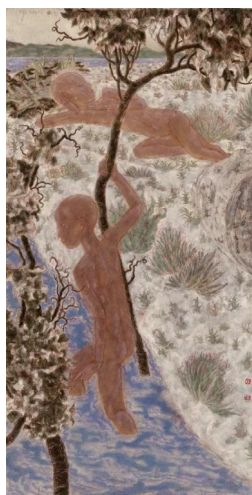
Фрески Дуньхуану продовжують надихати китайських «Гунбі-чжунцай».

Це виявляється в лініях, композиції й використанні пігментів і кольорів сучасного живопису «чжунцай» (мал. 1).

Мал. 1. Вей Хун-янь «Пін»

У період династій Вей-Цзинь-Нань-Бей-Чоа на фресках використовувались пласкі фони, у більшості випадків вони мали колір латериту. Кольорові нашарування накладались білим, далі покривалися іншими кольорами. У династії Тан, щоб підкреслити трьохвимірність бодхісаттви, використовували «Лі-фень» (крапельну техніку) і прикріпляли металеву фольгу до «Лі-фень». Мінеральний колір, що використовується в «Гунбі-чжунцай», вирізняється яскравістю й чистотою та привертає увагу глядача. Метод «юньжань», який використовується у фресках Дуньхуану, у поєднанні з традиційним китайським «сяньмяо-фа» (методом лінійного малювання) робить зображення більш гнучким і яскравим. Це також впливає на сучасний «Гунбі-чжунцай». Сучасний метод «фусе-фа» надихнувся від методу «Юньжань-фа» з фресок Дуньхуану (мал. 2).

Мал. 2 Ван Ган-цин «Незвичайні предмети»

Живопис «Гунбі-чжунцай» є перлиною в мистецтві китайського живопису, з особливою композицією, точною формою, яскравими кольорами й значною кількістю мінеральних пігментів. У період Чуньцю-чжаньго з'явився живопис «Гунбі-чжунцай», з простим і невігадливим малюнком пензля. У період династії Тан розквіт живопису «Гунбі-чжунцай» досяг свого піку. У сучасний

час, через вплив західної концепції живопису й зміни ситуації в Китаї, живопис змінив концепцію. Відродження мистецтва Гротів Дуньхуану сприяє відродженню живопису «Гунбі-чжунцай». Тонкі лінії на фресках Дуньхуану з часом зникли й стали прихованими, це надало фрескам Дуньхуану яскравого художнього ефекту. «Могу-фа» живопис сучасних «Гунбі-чжунцай» імітує ефект фресок Дуньхуану, поєднуючи живопис з кольоровими блоками, видаляючи явні лінії, демонструючи нову красу й художню чарівність прихованих ліній.

У фресках Дуньхуану використовують десятки мінеральних кольорів – від традиційних китайських мінералів до матеріалів для живопису з сіюйських регіонів. У новітніх «Гунбі-чжунцай» крім мінеральних красителів, пігментів, також використовують штучно виготовлені імітаційні мінеральні пігменти, які вияскравлюють колір і посилюють виразність живопису. Фрески Дуньхуану використовують золотий порошок, сусальне золото й інші металеві матеріали, новітні «Гунбі-чжунцай» також демонструють використання металевої фольги, яка збагачує живопис, посилює його декоративність.

Кольорове розмаїття фресок Дуньхуану вказує на взаємозв'язок між насиченістю, ритмом і метром. У фресках використовуються лінії для розподілу предметів за кольоровими блоками різних розмірів і форм, кольори лягають рівно, вони правильно розташовані й підібрані, щоб сформувати закінчену, єдину й гармонійну картину. Через тисячу років сірий колір, який утворився за допомогою локального окислення кольорів, робить картини більш об'ємними й гармонійними. Сучасна «Гунбі-чжунцай» наслідує декоративний колір фресок Дуньхуану. Швидкий розвиток технології виробництва мінеральних пігментів, де природні мінеральні пігменти мають більш ніж 3000 видів з різними відтінками й різними кольоровими гамами, надає митцям більше вибору, забезпечуючи гарантію для вивчення й розробки фресок Дуньхуану, роблячи сучасні «Гунбі-чжунцай» більш насиченими й яскравими.

Сучасні «Гунбі-чжунцай» імітують насичений фоновий колір фресок Дуньхуану, перетворюють двомірний простір живопису у трьохмірний, показують насичену текстуру й фактуру, збагачують ефект живопису. Унікальна привабливість кольору фрески Дуньхуан була успадкована й розвинута в сучасній «Гунбі-чжунцай».

Констатуємо, що новітня «Гунбі-чжунцай» є спадком традиційного живопису Китаю, яка інтегрує чимало елементів живопису фресок Дуньхуану й спирається на деякі фактори західного живопису, наслідуючи й впроваджуючи інновації в рамках сучасної естетичної концепції, створюючи новий напрямок в царині китайського живопису. Сучасна «Гунбі-чжунцай» зберігає характеристики традиційного китайського живопису (художній задум, крючкова лінія), знаходиться під глибоким впливом новітнього мистецтва, демонструючи дух часу.

Сучасні митці «Гунбі-чжунцай» креативно використали творчі здобутки попередніх епох, поєднавши традиції й інновацій, продемонстрували нові концепції, передали розуміння й сприйняття мистецтва й створили оригінальний стиль для витворів свого часу.

Сучасний живопис досяг швидкого прогресу в області тематики й технік, має перспективи для розвитку. Дослідники пишуть, що існує три основні категорії сучасного мистецтва «Гунбі-чжунцай»: традиційний «Гунбі», сучасний «Чжунцай» під впливом західної культури й наскальний живопис, успадкований з Японії.

«І-сян» (уявний образ) є важливою естетичною категорією китайської традиції, це також має національний дух, який продовжений при створенні «Гунбі-чжунцай». Врахування традицій, що відбиті у фресках Дуньхуану допомагає сучасним художникам «Гунбі-чжунцай» удосконалювати свої роботи.

Висновки.

Мистецтво постійно рухається вперед і розвивається. Ми довели, що художня досконалість фресок Дуньхуану подібно маяку, який спрямовує безперервні інновації і розвиток живопису «Гунбі-чжунцай». Фрески репрезентують художні досягнення різних періодів. Метод фресок Дуньхуану відновлено не тільки у «Гунбі-чжунцай», але й у багатьох інших стилях китайського живопису. На нашу думку, необхідно завжди враховувати традиції печер Дуньхуани, щоб досягнути специфіку китайських кольорів і технік живопису, в тому числі й «Гунбі-чжунцай».

Література

1. 周大正敦煌壁画与国画色彩民间美术出版社2000年298页
2. 郑炳林、沙无田敦煌石窟艺术纲要北京甘肃文化出版社2005年329页
3. 张平工笔中彩画 北京山东美术出版社2002年335页
4. 汤唯工笔重彩当代绘画技法北京山西民间美术出版社2001年299页

***Abstract.** The painting «Gongbi-zhongcai» belongs to Chinese painting. It has bright colors. It represents many elements of Dunhuang frescoes and folk art. In the article, the author emphasizes that the painting «Gunbi-zhongcai» is a form of transformation from rock and wall painting to paper and silk painting. Modern zhongcai painting is open. Painting preserves the following characteristics: peculiarities of artistic embodiment, specific lines, composition and decorativeness. The painting represents the artist's voice and the recipient's field of interest. Dunhuang's frescoes influenced Gongbi Zhongcai painting in the past and influence his technique now. The Yunzhan, Mogufa, and other techniques used in Dunhuang murals have influenced the modern Gongbi-zhongcai. The article proves that the artistic perfection of the Dunhuang frescoes contributes to the continuous development of the «Gongbi-zhongcai» painting.*

***Key words:** Dunhuang, «Gongbi-zhongcai», fresco, line, composition, line, mineral dyes, pigments*